

Algemene gegevens	
PPS-nummer	AF-17103
Titel	Verkenning gezonde dieren MIP
Thema	
Uitvoerende kennisinstelling(en)	WLR, zLTO
Projectleider onderzoek (naam + emailadres)	Annemarie rebel Annemarie.rebel@wur.nl
Penvoerder (namens private partijen)	
Adres projectwebsite	
Startdatum	2018
Einddatum	2022

Goedkeuring penvoerder/consortium	
De jaarrapportage dient te worden besproken met de penvoerder/het consortium. De TKI's nemen graag kennis van eventuele opmerkingen over de jaarrapportage.	
De penvoerder heeft namens het consortium de jaarrapportage	☐ goedgekeurd ☐ niet goedgekeurd
Eventuele opmerkingen over de jaarrapportage:	

Inhoudelijke samenvatting van het project	
Probleemomschrijving	Het veilig houden van dieren, met oog voor gezondheid en welzijn van dier en mens en een gezond milieu, en het produceren van veilige dierlijke producten is van belang om in hoogwaardig voedsel te voorzien. Op dit moment staat door maatschappelijke druk de veehouderij ter discussie vanwege risico's voor volksgezondheid en suboptimaal dierwelzijn. Het is van algemeen maatschappelijk belang en in het belang van ondernemers in de dierlijke productieketens, om te werken aan een gezonde veehouderij, met gezonde dieren zonder substantieel gebruik van medicijnen of overlast voor de omgeving. Omwonende mogen geen additionele neven effecten ervaren bij de vernieuwing van systemen.
Doelen van het project	Dit Maatschappelijk Innovatie Programma (MIP) richt zich op integrale oplossingen voor houderijsystemen voor de verschillende diersectoren, waarbij de dieren centraal staan. Er wordt ingezet op verbetering van diergezondheid en dierenwelzijn en beheersing/wegnemen van de nadelige effecten voor milieu en volksgezondheid, het waarborgen van voedselveiligheid. Er wordt gestart met de kalversector, doordat deze sector dit programma enthousiast wilde gaan oppakken. Gevolgd door de geitenhouderij.

Resultaten	
Beoogde resultaten 2019	De aanwezige kennis en kunde op de onderwerpen stalklimaat en melktemperatuur in de kalverhouderij, worden beschreven in een (literatuur) rapportage. Daarna zal met verschillende nieuw te vormen innovatienetwerken (bestaande uit veehouders, specialisten, experts, ...) onderzoek gedaan worden. In 2019 wordt een creatieve brainstorm bijeenkomst gehouden met de geitenhouderij. Hiervoor worden verschillende stakeholders uit de

	geitenhouderij sector uitgenodigd (melkgeitenhouders, bokkenmesters, erfbezoekers, LTO, NGZO, afnemers melk,..).
Behaalde resultaten 2019	<p>Een literatuurscan is uitgevoerd naar klimaat en klimaatmetingen in kalverstallen in relatie met diergezondheid. Op basis daarvan is een vragenlijst opgesteld. Met de vragenlijst zijn 6 praktijkexperts op het gebied van klimaat in (voornamelijk) kalverstallen geïnterviewd en 7 onderzoekers op het gebied van kalveren en/of klimaatmetingen. Hieruit is in samenspraak met de kalversector een proefplan opgesteld. Een zoektocht naar de meest passende sensoren (temperatuur, luchtvochtigheid, NH3 en CO2) heeft geresulteerd in de aanschaf van 6 sets sensoren van het type Dol geïntegreerd in een set met online dashboard, waarop ook de plaatselijke weerdata wordt bijgehouden, van https://slimmest.nl/. Na een proefperiode op één kalverbedrijf zijn 3-wekelijkse metingen gedaan (gedurende één week) vanaf opzet van de kalveren van het klimaat en zijn de kalveren klinische gescoord op aan/afwezigheid van afwijkende ademhaling volgens het WQ protocol.</p> <p>Een tweetal bijeenkomsten met de geitensector hebben brainstorms geleid tot de aanzet tot proefplannen op het gebied van 'jonge dieren' en 'duurmelken'.</p>
Beoogde resultaten 2020	<p>In totaal is het stalklimaat 3-wekelijks (na opzet, op 3 en 6 weken) gemeten en zijn kalveren klinisch beoordeeld op afwijkende ademhaling op 5 bedrijven. De verzamelde stalklimaat, weerdata en afwijkende ademhaling is geanalyseerd en indien mogelijk geassocieerd.</p> <p>In de geitensector zijn plannen opgesteld en is gestart met de uitvoering daarvan: Duurmelken: economisch productie en aandekken en waarschijnlijk voerstrategie (mineralen en vervetting). Jonge dieren: kennis op het gebied van oa ziekte, biestopname, hokbezetting, alternatieve huisvesting en arbeid is bijeengebracht. Op basis daarvan is gestart met 'keukentafel gesprekken' waaruit de Best Practices beschreven kunnen worden op waarschijnlijk het gebied van oa stal ruimte en stalklimaat en voeding.</p>

Opgeleverde producten in 2019 (geef de titels en/of omschrijvingen van de producten / deliverables of een link naar de producten op de projectwebsite of andere openbare websites)
<u>Wetenschappelijke artikelen:</u>
<u>Externe rapporten:</u>
<u>Artikelen in vakbladen:</u>

Inleidingen/posters tijdens workshops, congressen en symposia:

TV/ Radio / Social Media / Krant:

Overig (Technieken, apparaten, methodes etc.):